

Γάζα: “μια ακραία στρατιωτικοποίηση της ταξικής πάλης στο Ισραήλ-Παλαιστίνη”

Συνέντευξη με τον Emilio Minassian¹

“Σε αυτό το στάδιο, ο στόχος αυτού του “πολέμου” είναι να πνιγεί το πλεονάζον προλεταριάτο της Γάζας στις βόμβες, χωρίς κανέναν άλλο στόχο από το να “ηρεμήσει”, να ξαναθυμηθεί την ιεραρχία που διαχωρίζει τις διάφορες ομάδες ανθρώπων σε αυτή την περιοχή του κόσμου. Δαγκώνει ένα σκυλί; Σκοτώνουμε την αγέλη”.

1.

Ενδιαφέρεσαι για το τι συμβαίνει στην Παλαιστίνη εδώ και πολλά χρόνια χωρίς να είσαι φιλοπαλαιστίνιος ακτιβιστής. Τι μπορεί να πει μια κριτική, με το βλέμμα στην επανάσταση, για αυτά που συμβαίνουν εκεί;

Θα έλεγα ότι το πρώτο πράγμα που πρέπει να σκεφτούμε είναι ότι δεν υπάρχουν δύο στρατόπεδα, ένα παλαιστινιακό και ένα άλλο ισραηλινό². Οι λαοί αυτοί ζουν στην ίδιο κράτος και στην ίδια οικονομία³. Μέσα σε αυτό το ενιαίο σύνολο, ας το πούμε ισραηλο-παλαιστινιακό – το οποίο όμως υπάγεται εντελώς στο Ισραήλ - οι κοινωνικές τάξεις όχι μόνο προσδιορίζονται από διαφορές στο νομικό καθεστώς, με βάση εθνο-θρησκευτικά κριτήρια, αλλά είναι επίσης “ζωνοποιημένες”. Η Λωρίδα της Γάζας έχει σταδιακά μετασηματιστεί σε μια “φυλακή-αποθήκη” στην οποία 2 εκατομμύρια προλετάριοι έχουν απωθηθεί στο περιθώριο του ισραηλινού κεφαλαίου. Αλλά, το τελευταίο παραμένει, σε τελική ανάλυση, ο αφέντης τους. Οι κάτοικοι της Γάζας χρησιμοποιούν το ισραηλινό νόμισμα, καταναλώνουν τα ισραηλινά προϊόντα, έχουν ταυτότητες που εκδίδονται από το Ισραήλ.

Ο τωρινός “πόλεμος” αντιστοιχεί, στην πραγματικότητα, σε μια κατάσταση ακραίας στρατιωτικοποίησης της ταξικής πάλης⁴.

Μια “χώρα για δυο λαούς”, ένα τέτοιο πλαίσιο για την κατάσταση στο Ισραήλ-Παλαιστίνη είναι εντελώς άτοπο. Πουθενά στον κόσμο δεν ανήκει η γη στον λαό. Ανήκει στους ιδιοκτήτες. Όλα αυτά μπορεί να μοιάζουν πολύ θεωρητικά, αλλά η ίδια η ύπαρξη των κοινωνικών σχέσεων αναφέρει αυτή την ιδέα των “στρατοπέδων” σε αυτούς που ανήκουν: στους αρχηγούς.

Οι προσφυγικοί καταυλισμοί στη Δυτική Όχθη, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ο τόπος που χτυπά η καρδιά της “Παλαιστίνης”, συνεχίζουν να είναι προάστια του Τελ Αβίβ. Πέρασα βράδια ακούγοντας απλούς εργάτες από ένα από αυτά τα στρατόπεδα να αφηγούνται πώς εξελισσόταν η εθνικοποίηση του εργατικού δυναμικού στα εργοτάξια της ισραηλινής πρωτεύουσας: Ασκενάζι⁵ Εβραίοι κατασκευαστές, Παλαιστίνιοι εργολάβοι από το καθεστώς του 1948, που περνούσαν τους εργάτες από τα

1 Στμ. Μεταφρασμένο από εδώ: <https://leserpentdemer.wordpress.com/2023/10/30/gaza-une-militarisation-extreme-de-la-guerre-de-classe-en-israel-palestine>.

2 Στμ Η ενότητα και ενιαιότητα του χώρου και της οικονομίας ως χώρου κυριαρχίας του ισραηλινού κράτους, στον οποίο ξεδιπλώνονται οι κοινωνικές και ταξικές αντιθέσεις τόσο για το παλαιστινιακό όσο και το ισραηλινό προλεταριάτο, είναι η βασική θέση που διαφοροποιεί αυτή την ταξική οπτική της σύγκρουσης στην Παλαιστίνη από τις επικρατούσες “φιλοπαλαιστινιακές” απόψεις.

3 Στμ. Η ταξική οπτική στη σύγκρουση στην Παλαιστίνη προφανώς “προκαλεί” να εφαρμοστεί και σε άλλα πλαίσια κατοχής και “εθνικοαπελευθερωτικών” αγώνων (πχ. κουρδικό).

4 Στμ. Ως μιας εντελώς χαρακτηριστικής “στιγμής”, θα λέγαμε, στο συνεχές του πολέμου, κοινωνικού-ταξικού/διακρατικού, με τον “εσωτερικό” ή τον “εξωτερικό” εχθρό. Ένα συνεχές που αντιστοιχεί στην ενιαιότητα της αντίθεσης κεφάλαιο-εργασία, καθώς ούτε το κεφάλαιο ούτε οι προλετάριοι έχουν εν τέλει πατρίδα. Τα κράτη είναι “ημιδιαπερατές μεμβράνες”, τοπικοποιήσεις αυτής της ενιαίας κυκλοφορίας, καθόλου τετριμένες, φυσικά, που αυξάνουν και αναδιαμορφώνουν διαρκώς την πολυπλοκότητα της, η οποία στην ουσία συνιστά μια διαλεκτική ολότητα. Με αυτή την οπτική, και όχι τη “γεωπολιτική”, που χαρακτηρίζει τη μερική, αποσπασματική οπτική του κράτους, αξίζει να βλέπουμε τον πόλεμο, διακρατικό ή μη.

κατεχόμενα, Σεφαραδίτες⁶ Εβραίοι εργοδηγοί που, επίσης, μιλούσαν Αραβικά, κλπ. Αλλά και όλοι οι άλλοι “εισαγόμενοι” προλετάριοι: οι Ταϋλανδοί, οι Κινέζοι, οι Αφρικανοί, που, χωρίς χαρτιά, είναι στην πραγματικότητα αυτοί που βρίσκονται στη χειρότερη κατάσταση. Όλοι αυτοί δεν μπορούν να αναμιχθούν γιατί η κάθε ομάδα έχει ένα διακριτό στάτους και θέση στις παραγωγικές σχέσεις. Είναι κόσμοι που δεν είναι πορώδεις, αλλά που εισχωρεί ο ένας στον άλλον, κοιτά ο ένας τον άλλον, γνωρίζει ο ένας τον άλλον.

Δεκάδες Ταϋλανδοί εργάτες που τους εκμεταλλεύονται στη γεωργία γύρω από τη Λωρίδα της Γάζας έχουν σκοτωθεί και απαχθεί από τη Χαμάς. Τώρα, αφεντικά από το Ισραήλ παρακρατούν τους μισθούς από άλλους για να τους εξαναγκάσουν να δουλεύουν σε εμπόλεμες ζώνες. Οποιαδήποτε κοινωνική κριτική θέλει να έχει μια ουσία, στο πλαίσιο αυτών που συμβαίνουν στο Ισραήλ-Παλαιστίνη, θα πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνει το ζήτημα των Ταϋλανδών εργατών. Αυτή η χώρα δεν προορίζεται να ανήκει περισσότερο στους Παλαιστίνιους εργάτες από ό,τι στους εργάτες από την Ταϊλάνδη.

Να προσπαθούμε να παρακάμψουμε το “εθνικό ζήτημα” στο Ισραήλ-Παλαιστίνη δεν είναι κάπως ελιγμός αποφυγής;

Το Ισραήλ έχει καταφέρει να δημιουργήσει μια μοναδική κατάσταση στον κόσμο: την ενσωμάτωση στο κράτος του ενός προλεταριάτου που είναι το ίδιο εθνοποιημένο (“εβραϊκό”), κόντρα στο υπόλοιπο, επίσης εθνοποιημένο, προλεταριάτο (το “αραβικό”). Το ισραηλινό κράτος οργάνωσε τη συσσώρευση ενός “εθνικού” κεφαλαίου σε χρόνο ρεκόρ, όπως και την εισαγωγή ενός “εθνικού” προλεταριάτου, και έχει βάλει τον εαυτό του στη θέση του φύλακα της ύπαρξης και της αναπαραγωγής του τελευταίου, λες και αυτή η ίδια η ύπαρξη απειλείται από ένα άλλο περιθωριακό προλεταριάτο (“το παλαιστινιακό”). Αν αφαιρέσουμε, όμως, τα γυαλιά της φαντασμαγορίας του “Κράτους ως εγγυητή της ύπαρξης του λαού”, φαίνεται ότι το ισραηλινό προλεταριάτο συνιστά ένα είδος λαφύρων πολέμου στα χέρια του κράτους⁷.

Αυτό δεν συμβαίνει όσον αφορά την πλευρά του παλαιστινιακού προλεταριάτου, εντός του οποίου η δυναμική της ταξικής πάλης έχει διατηρήσει μια συγκεκριμένη αυτονομία, συνυπάρχοντας, με έναν πολύπλοκο τρόπο, με την εργαλειακή λογική του εθνικιστικού πολιτικού πλαισίου.

Αυτό που θα πω μπορεί να μοιάζει αντιδισθητικό, αλλά πιστεύω ότι πρέπει να θεωρούμε τη Χαμάς ως έναν υπερβολάβο του Ισραήλ για τη διαχείριση του προλεταριάτου στη Λωρίδα της Γάζας. Όπως είπα, το προλεταριάτο στη Λωρίδα της Γάζας υπάγεται στο ισραηλινό εθνικό κεφάλαιο. Όσο αυτό δεν έχει επιλέξει να εγκρίνει τη ανάπτυξη μιας άλλης καπιταλιστικής οντότητας, “Παλαιστινιακής”, δίπλα του, το προλεταριάτο στη Γάζα, ακόμα και παγιδευμένο σε αυτό, εγγράφεται στα κυκλώματά του. Αυ-

5 Στμ. Ασκενάζι ή Ασκεναζίτες αποκαλούνται τα μέλη των εβραϊκών κοινοτήτων στη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη. Προέρχονται από Ιουδαίους που είχαν καταφύγει στην κεντρική Ευρώπη το 70 μ.Χ. για να ξεφύγουν από τους διωγμούς των Ρωμαίων. Εγκαταστάθηκαν κυρίως στην κοιλάδα του Ρήνου.

6 Στμ. Σεφαραδίτες ή Σαφραδίτες, ονομάζονται οι Εβραίοι που κατάγονται από την Ιβηρική Χερσόνησο, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που εκδιώχθηκαν, κατόπιν εντολής των Καθολικών μοναρχών, από την Ισπανία και την Πορτογαλία στα τέλη του 15ου αιώνα. Μετά τον διωμό τους εγκαταστάθηκαν στην τότε Οθωμανική Αυτοκρατορία, ιδιαίτερα τη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε άλλα μέρη του κόσμου. Ο σεφαραδίτικος Ιουδαϊσμός έχει να επιδείξει χαρακτηριστικές ιδιαιτερότητες.

7 Στμ. Ριζικά ανατρεπτική οπτική του ισραηλινού κράτους ως “Γης της Επαγγελίας” της πολυπόθητης παλινόστησης των Εβραίων προλετάρων. Ουσιαστικά το ίδιο το εβραϊκό προλεταριάτο “μαντρώνεται” στο Ισραηλινό κράτος, αποτελεί την “προϊκα” του – ακόμα καλλίτερα “λάφυρα πολέμου”. Η αντιπρολεταριακή θέση, που ταυτίζει το κράτος με τον “λαό” του (το κράτος “εγγυητής” της ύπαρξης του λαού του), και άλλα συναφή οδηγούν στη λανθασμένη ανάγνωση του πολέμου στην Παλαιστίνη ως αντιπαράθεσης δύο “λαών”, αφαιρώντας τόσο από το Ισραήλ όσο και από την Παλαιστίνη τις ίδιες τις τάξεις τους. Στην πραγματικότητα, επειδή η ιδιαιτερότητα είναι ότι παλαιστινιακό κράτος δεν υφίσταται ως τέτοιο, η οπτική αυτή ανάγει το ισραηλινό κράτος στους “εβραίους” συλλήβδην, αποκρύπτοντας, φυσικά, την εσωτερικότητα που οι ίδιοι οι “παλαιστίνιοι” έχουν σε σχέση με το κράτος του Ισραήλ. Έτσι οι “Εβραίοι”, γενικά και αταξικά, ταυτίζονται με το κράτος “τους”, και οι “Παλαιστίνιοι”, επίσης γενικά και αταξικά, εξωτεριοποιούνται σε σχέση με το κράτος αυτό· ως εκ τούτου, όλη η ένταση και η εσωτερικότητα της ταξικής πάλης, της συγκρότησης και των αντιπαραθέσεων στο ίδιο το προλεταριάτο – εβραϊκό και παλαιστινιακό – εξαφανίζονται.

τό, όμως, δεν μπορεί να συμβεί χωρίς εξωτερική κοινωνική εκπαίδευση, που θα είναι υπεύθυνη για τη “ρύθμιση” των κλεισμένων στο “κλουβί” – δεν υπάρχει φυλακή χωρίς φρουρούς.

Αυτό που συμβαίνει δεν είναι ένας ενδο-ιμπεριαλιστικός πόλεμος. Πρόκειται, ουσιαστικά, για ένα “εσωτερικό ζήτημα”, για το οποίο τα “εθνικά” στρατόπεδα αποτελούν ένα προπέτασμα καπνού. Στα τρέχοντα γεγονότα δεν υπάρχει προλεταριακή πάλη. Η στρατιωτικοποίηση των ανταγωνισμών, που παράγεται από κοινού από την Χαμάς και την ισραηλινή άρχουσα τάξη, παράγει μια “αντίσταση” που δεν περιέχει καμιά λογική αυτόνομης προλεταριακής πάλης, έστω και διστακτικής.

Αυτός δεν είναι ένας πόλεμος, αλλά μια διαχείριση του πλεονάζοντος προλεταριάτου⁸ με πολεμικά μέσα, η οποία αντιστοιχεί σε έναν ολικό πόλεμο από την πλευρά ενός δημοκρατικού, πολιτισμένου κράτους⁹, που ανήκει στο κεντρικό μπλοκ της συσσώρευσης του κεφαλαίου. Αυτοί οι χιλιάδες θάνατοι φαίνεται σε μένα ότι έχουν ένα συγκεκριμένο νόημα. Απεικονίζουν μια τρομακτική εικόνα του μέλλοντος – των επερχόμενων κρίσεων του καπιταλισμού¹⁰.

Πρόκειται, όμως, για μια διαχείριση του πλεονάζοντος προλεταριάτου με συνεχείς βομβαρδισμούς που, με τον τρόπο που θεωρούνται νομιμοποιημένοι από όλα τα βασικά κράτη του καπιταλιστικού χώρου, εγγράφουν, κατά τη γνώμη μου, αυτό που συμβαίνει τώρα σε μια παγκόσμια επίθεση. Στη Γαλλία, αυτός ο παγκόσμιος χαρακτήρας είναι ιδιαίτερα εμφανής: έχουμε περάσει σε μια φάση που ακόμα και πολιτικές διατυπώσεις πίσω από ανθρωπιστικά συνθήματα, καταστέλονται – από τη στιγμή που συναντήσουν δράση στους δρόμους από τις επικίνδυνες τάξεις. Δεν υπάρχει καμιά “εισαγωγή” της σύγκρουσης. Υπάρχει μια παγκόσμια επίθεση. Με αυτή την έννοια, η μάχη, για μας στη Γαλλία, πραγματικά διεξάγεται εδώ, ενάντια στη Γαλλία. Έχουμε, πάντα, όποτε μπορούμε, το δικό μας έθνος να προδώσουμε¹¹.

2.

Τι έχει να κερδίσει η Χαμάς από αυτή την κατάσταση;

Πριν από τις 7 Οκτώβρη, η ιδέα μου για την κατάσταση ήταν η εξής: από τη μια πλευρά, μια αποικιοκρατική επίθεση της [ισραηλινής] ακροδεξιάς, τόσο για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης όσο και για την κατάληψη των μοχλών του ισραηλινού κράτους. Από την άλλη, δύο μηχανισμοί του παλαιστινιακού κράτους, που ζουν αποκλειστικά από προσόδους, με μοναδικό ενδιαφέρον την αναπαραγωγή τους ως τέτοιων. Είχα στο μυαλό μου ότι αυτές οι δύο [παλαιστινιακές] δυνάμεις ήταν αμυνόμενες

8 Στμ. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να το δούμε αυτό, αφού δείχνει ότι στην παρούσα κρίση το κεφάλαιο μπορεί να κλιμακώσει εξαιρετικά αυτή τη διαχείριση σε βαθμό που να έχει τη μορφή κανονικού πολέμου, δηλαδή ακραίας επιθετικότητας, ελέγχου, αποκλεισμού, εξόντωσης – και μάλιστα με τρόπους “πειραματικής έρευνας” για την περαιτέρω όξυνσή της.

9 Στμ. Οι αριστερές ειρωνείες για τον “πολιτισμένο” ή “δημοκρατικό” χαρακτήρα του κράτους αυτού, δηλαδή η κοντόφθαλμη προσπάθεια της αριστεράς να αποχαρακτηρίσει το Ισραήλ ως τέτοιο, δεν είναι ουσιαστικά παρά η απέλπιδα προσπάθειά της να διασώσει τη δημοκρατία και το δημοκρατικό κράτος, να χαρακτηρίσει κάτι άλλο ως τέτοιο, να συγκαλύψει την ακραία μορφή που ο ταξικός πόλεμος μπορεί να πάρει από την “κανονική δημοκρατία”. Η προσπάθεια να “συμπληρωθεί” η δημοκρατία με το “καθεστώς εξαίρεσης” δεν έχει παρά την ίδια πρόθεση και αποτέλεσμα, τελικά. Γιατί είναι άλλο να αγνοούμε τις ιδιαιτερότητες κάθε φάσης του αστικού/δημοκρατικού κράτους και άλλο να προσπαθούμε να το διασώσουμε εμφανίζοντάς το ως “μεταλλαγμένο”, συνεπώς χάνοντας όλη τη ουσία της εγγενούς δυναμικής των μεταλλάξεών του.

10 Στμ. Εικόνα από τον ολικό πόλεμο του κεφαλαίου ενάντια στο προλεταριάτο. Δεν έχει να κάνει με ένα “έθνος”, με τη δημιουργία ενός “εθνικού κράτους” για έναν λαό! Είναι ο ζόφος που το κεφάλαιο απεργάζεται για το προλεταριάτο σε όλον τον κόσμο. Αυτό είναι το πραγματικό διακύβευμα – όχι απλά το “Λευτεριά στην Παλαιστίνη”. Να μην το βλέπουμε αυτό είναι πραγματικά καταστροφικό. Στην πραγματικότητα δεν θα έχει πουθενά ελευθερία αν δεν το κατανοήσουμε βαθιά. Και φαίνεται ότι στο εξής θα είναι όλο και πιο δύσκολο να κρυφτεί η πραγματικότητα αυτού του ωμού, ακραίου πολέμου πίσω από γεωπολιτικές “αναλύσεις”. Οι πόλεμοι θα συγκαλύπονται όλο και λιγότερο ως “διακρατικοί”, ο ταξικός χαρακτήρας τους θα γίνεται όλο και πιο φανερός.

11 Στμ. Αυτή είναι και η πραγματική έννοια του επαναστατικού ντεφαιτισμού, δηλαδή του αγώνα για να ηττηθούν οι άρχουσες τάξεις και τα κράτη σε κάθε εμπλεκόμενη χώρα. Το κλασικό, καλό σύνθημα: “στην εθνική ενότητα είμαστε προδότες”.

και ότι αυτό για το οποίο προετοιμάζονταν, πάνω από όλα, ήταν να αντιμετωπίσουν την απώλεια του ελέγχου πάνω στους πληθυσμούς που είναι στην ευθύνη τους, τόσο στη Γάζα όσο και στη Δυτική Όχθη.

Οι συνομιλητές μου στη Δυτική Όχθη, είτε αριστεροί ακαδημαϊκοί είτε ένοπλοι λούμπεν προλετάριοι, μου έλεγαν όλοι πριν από λίγους μήνες: “Η Χαμάς δεν υποστηρίζει την αντίσταση εδώ, επί τόπου. Σκέφτεται μόνο τα δικά της συμφέροντα”.

Και πραγματικά, η Χαμάς δεν συμπεριφερόταν σαν μια μαχόμενη οργάνωση, αλλά ως μια στρατιωτική δομή, ως κράτος. Η λειτουργία της όμως έχει αυτή την ιδιαιτερότητα, ότι περιέχει αναγκαστικά την προοπτική της απάντησης από το Ισραήλ, απέναντι στην οποία θα ήταν σε μια θέση συντριπτικής κατωτερότητας. Η Χαμάς συμπεριφέρεται ως ένα κράτος *αλλά χωρίς τα μέσα ενός κράτους*, και θυσιάζει τα συμφέροντα ενός μέρους του μηχανισμού της, και της κοινωνικής της βάσης στη Γάζα, με την ελπίδα ότι θα αποκτήσει περισσότερα μέσα στο μέλλον. Επιπλέον, αρκετοί από τους ηγέτες της μπορεί να χάσουν τη ζωή τους σε αυτή την ιστορία.

Η επιχείρηση της 7ης Οκτώβρη¹² συνιστά, από την πλευρά μιας κυρίαρχης τάξης, μια εντυπωσιακή συμπεριφορά, η οποία όμως εξηγείται πάνω από όλα, από τις αντιφάσεις που διατρέχουν την ίδια τη Χαμάς. Είναι μια υπόθεση, αλλά δεν είναι αδιανόητο, την επιχείρηση της 7ης Οκτώβρη να την συνέλαβε η ένοπλη πτέρυγα της Χαμάς χωρίς ιδιαίτερη διαβούλευση με την πολιτική ηγεσία (κάποιος μπορεί επίσης να φανταστεί ότι το μέγεθος της παραβίασης στο τείχος προκάλεσε έκπληξη στους ίδιους τους σχεδιαστές της επίθεσης, που πιθανόν επεδίωξαν να πραγματοποιήσουν μια επιχείρηση αυτοκτονίας χωρίς να περιμένουν μια τέτοια κατάρρευση του ισραηλινού στρατιωτικού μηχανισμού, κάτι που άνοιξε την πόρτα σε μεγάλης κλίμακας σφαγές).

Η επιχείρηση της Χαμάς δεν είναι επ’ ουδενί μια περίπτωση φανατικού “χιλιασμού”¹³. Είναι ένα επικίνδυνο στοιχείο, που θα μπορούσε όμως να αποδώσει κέρδη. Οι επιλογές στα χέρια του Ισραήλ είναι περιορισμένες. Υπάρχει ο δρόμος της διαπραγμάτευσης και ο δρόμος του τοπικού πολέμου, και όχι πολλές άλλες επιλογές ενδιάμεσα. Παραμένει, όμως, ένα στοιχείο, γιατί δεν είναι σίγουρο ότι το ισραηλινό κράτος και κεφάλαιο θα επιλέξει την σταθεροποίηση.

Σε κάθε περίπτωση, το στάδιο της “σφαγής” από τους συνεχείς, μαζικούς βομβαρδισμούς, είναι αναπόφευκτο, αλλά αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα, το οποίο προφανώς δεν προκαλεί καμιά έγνοια στους ηγέτες.

Λες ότι η Χαμάς συνιστά ένα Κράτος, αλλά χωρίς να έχει τα μέσα να φέρεται ως τέτοιο. Λες επίσης ότι αν θυσιάζει κάποια από τα συμφέροντά της, το κάνει για να έχει περισσότερα οφέλη αργότερα. Μπορείς να γίνεις πιο ακριβής;

Είναι απλά το να *αναγνωριστεί ως μέρος στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης*. Πιθανόν, χωρίς την οπτική μιας ειρηνευτικής συμφωνίας, δεν είμαστε ακόμα σε αυτό το σημείο και, στην πραγματικότητα, σκέφτομαι ότι ούτε η Χαμάς ούτε το Ισραήλ ενδιαφέρονται για μια καθολική συμφωνία. Αλλά, η εξολόθρευση της Χαμάς, από την σκοπιά του Ισραήλ, δεν μπορεί να παρθεί στα σοβαρά. Επιδεικνύοντας τις στρατιωτικές της δυνατότητες, η Χαμάς επιδιώκει να δείξει ότι είναι σημαντική στην περιφερειακή ισορροπία ισχύος.

Η αποτυχία επανέναρξης διαπραγματεύσεων ανάμεσα στο Ιράν και τις Ηνωμένες Πολιτείες τα τελευταία χρόνια δείχνει ότι δεν είναι τώρα η εποχή για “λύσεις”. Για την Χαμάς πρόκειται, όπως λένε όλοι,

12 Στμ. Ο επιθετικός χαρακτήρας της επιχείρησης αυτής της Χαμάς αποκρύπτεται, φυσικά, από τα αριστερά αφηγήματα πάσης φύσεως.

13 Στμ. Αποδίδουμε ως “χιλιασμό” καθώς ο πιο οικείος αυτός όρος αποτελεί ειδική μορφή, με βάση ένα χιλιετή κύκλο, του *μιλλεναριανισμού* ή *μιλλεναρισμού* (*millenarianism* και *millenarism*, αντίστοιχα) στο πρωτότυπο, που σημαίνουν γενικότερα την άποψη μιας θρησκευτικής, κοινωνικής ή πολιτικής ομάδας, ή ενός κινήματος, για την προσμονή μεγάλων μεταβολών στην κοινωνία μετά από τις οποίες όλα τα πράγματα θα αλλάξουν προς μια καλύτερη (ή και χειρότερη ή αμφίβολη) κατεύθυνση.

για το μπλοκάρισμα της αμερικανικής λύσης στη βάση μιας συμφωνίας ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Σαουδική Αραβία. Αυτό που έχει να κερδίσει από αυτή την υπόθεση είναι,, πρώτα από όλα, η εδραίωση της ως συνομιλητή για τις αραβικές χώρες και η συνέχιση της περιθωριοποίησης της ΟΑΠ (Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, μέλος της οποίας είναι η Φατάχ, αλλά και το Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης) στη Δυτική Όχθη και τον Λίβανο. Πρόκειται για την κατάκτηση μικρών αγορών παλαιστινιακής εκπροσώπησης εις βάρος του ανταγωνιστή της, της ΟΑΠ.

Είναι τα συμφέροντα που διακυβεύονται πραγματικά τόσο στενά;

Δεν ξέρω πραγματικά πώς να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση. Προφανώς, μια τέτοια στρατιωτική επιχείρηση και ο πόλεμος που αυτή πυροδοτεί πρέπει να ειδωθούν επίσης σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο, στο οποίο καταρρέουν τα κανάλια της καπιταλιστικής ρύθμισης.

Ο πόλεμος είναι πάντα, πιστεύω, μια προσπάθεια επίλυσης της κρίσης της καπιταλιστικής παραγωγής αξίας, ως μια διαδικασία απο-συσώρευσης. Είναι όμως επίσης και η έκφραση της διατάραξης της ισορροπίας που κυβερνά την σχέση κράτος-κεφάλαιο. Είναι μια στιγμή της κρίσης που ο έλεγχος του κεφαλαίου, του παγκόσμιου κεφαλαίου, πάνω στο κράτος, χαλαρώνει υπέρ της μονοπώλησης του κράτους από συγκεκριμένους καπιταλιστικούς τομείς, ακόμα-ακόμα και “οικογένειες” ή πολιτικούς. Ο πόλεμος μεταξύ των καπιταλιστών δεν είναι μόνο ένας πόλεμος ανάμεσα σε ιμπεριαλισμούς. Εμπλέκει πολλούς δρώντες που, στην απουσία δικλίδων ασφαλείας, κάποιες φορές ποντάρουν επικίνδυνα, παίζουν ένα χαρτί προσπαθώντας να εκμεταλλευτούν μια αναταραχή στις δυνάμεις που είναι παρούσες. Αυτό είναι το είδος της δίνης της οποίας είμαστε μάρτυρες μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Μέτωπα που είχαν παγώσει, ξυπνούν ξανά: είχαμε το Ναγκόρνο-Καραμπάχ, τώρα είναι η Γάζα.

Τα γενικά επιτελεία προχωρούν, δοκιμάζουν σχέδια, τεστάρουν τις αντιστάσεις και ρίχνονται στα βαθιά. Αυτό είναι που, αυθόρμητα, θέλουν να κάνουν πάντα. Αυτό που μας εκπλήσσει, τα δυο τελευταία χρόνια, είναι η έκταση στην οποία οι παλιές δικλίδες ασφαλείας, που τα συγκρατούσαν, φαίνεται να καταρρέουν.

Ποια είναι η φύση της κυριαρχίας της Χαμάς πάνω στον πληθυσμό της Γάζας; Πώς εδραιώνει την εξουσία της; Ποια ωφέλη αντλούν από αυτό οι ηγέτες της; Τι δεσμούς έχουν (φανερούς ή όχι) με το Ισραήλ;

Η Χαμάς είναι ένα κίνημα που αναδύθηκε από το κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων. Όπως σχεδόν σε ολόκληρο τον αραβικό κόσμο, αναπτύχθηκε τις δεκαετίες του 1970 και 1980 στις τάξεις των Παλαιστινίων μικροαστών, στα κατεχόμενα και στη διασπορά. Από τη στιγμή που μπήκε στη μάχη ενάντια στο Ισραήλ, στον απόηχο της πρώτης Ιντιφάντα, η κοινωνική της βάση διευρύνθηκε, συμπεριλαμβάνοντας και πιο προλεταριακά τμήματα, πριν ο έλεγχος της περιοχής της Γάζας και η στρατιωτικοποίησή της αλλάξει ριζικά τον χαρακτήρα της. Βρέθηκε, όπως είπαμε, στη θέση ενός κρατικού μηχανισμού, με την ανάγκη να ενσωματώσει πολλές αποκλίνουσες και ανταγωνιστικές κατηγορίες συμφερόντων, να κάνει τον ταχυδακτυλουργό ή τον διαιτητή μεταξύ τους. Και, παράλληλα, καθώς η Γάζα δεν είναι ένα πραγματικό κράτος, η ίδια η Χαμάς έχει μετασχηματιστεί σε ένα κόμμα-πολιτοφυλακή, συγκρίσιμη με την Χεζμπολά στον Λίβανο.

Αυτή η διπλή εξέλιξη έχει μια αντιφατική διάσταση. Υποθέτω ότι ο παρών πόλεμος σηματοδοτεί τη νίκη της δεύτερης λογικής επί της πρώτης. Ο ένοπλος βραχίονας επικράτησε πάνω στον κρατικό μηχανισμό· τα στρατιωτικά κυκλώματα προσόδου (έσοδα με προέλευση από το Ιράν) επικράτησαν πάνω στα αντίστοιχα πολιτικά (έσοδα με προέλευση από το Κατάρ).

Η Χαμάς είναι ένα διαταξικό κίνημα, κάτι που εξηγεί τις απρόβλεπτες κινήσεις της. Η εμπορική αστική τάξη της Δυτικής Όχθης κατέληξε να ταυτιστεί μαζικά μαζί της στα μέσα της δεκαετίας του 2000· το κίνημα κέρδισε τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2006 ως “κόμμα της τάξης”: υποσχέθηκε να βάλει ένα τέλος στο χάος της ασφάλειας, να σιγάσει τα όπλα, να πολεμήσει τη διαφθορά, να αναπτύξει έναν πραγματικό κρατικό μηχανισμό, να διασφαλίσει την κοινωνική τάξη, με κοινωνική αναδιανομή βασισμένη στην φιλανθρωπία.

Εμφανίστηκε, παραδόξως, ως το κόμμα ενάντια στην Ιντιφάντα, και η πλειοψηφία των πιο σημαντικών στοιχείων στα δύο εμπορικά κέντρα της Δυτικής Όχθης, την Ναμπλούς και την Χεβρώνα, την υποστήριξαν εκείνη την περίοδο, ενώ παρέμεναν συνδεδεμένα με οικονομικά συμφέροντα από την Ιορδανία. Η Χαμάς κέρδισε τις ίδιες κοινοβουλευτικές εκλογές στη Γάζα, αλλά βάζοντας μπροστά συνθήματα αντίστασης και στρατολόγησης, που είχαν ως στόχο το λούμπεν προλεταριάτο στους προσφυγικούς καταυλισμούς. Όχι στη λογική ενός κοινωνικού κινήματος ή κινήματος εξέγερσης, αλλά στη λογική των στρατιωτικών πελατειακών σχέσεων. Σε αντίθεση με τη Δυτική Όχθη, δεν υπάρχει τάξη εμπόρων ή αστών στη Γάζα.

Έκτοτε, η διαταξικότητα αυτή δεν έχει “εκραγεί”. Η Χαμάς εξακολουθεί να χρησιμοποιεί αντιτιθέμενες λογικές κινητοποίησης. Ο αρχηγός του στρατιωτικού σκέλους, Mohammad Deif, είναι ένα είδος μυθικής μορφής που έχει επιζήσει από πολλές απόπειρες δολοφονίας. Εμφανίζεται ντυμένος σαν Τζέιμς Μποντ για να μιλήσει σε εφήβους στα στρατόπεδα προσφύγων, ενώ ηγέτες της Χαμάς με κοστούμια συχνάζουν σε πεντάστερα ξενοδοχεία στο Κατάρ, τρώγοντας κάθε είδους εκλεκτά εδέσματα με υπουργούς και καπιταλιστές από τον αραβικό κόσμο ή την Τουρκία. Και αν είναι η φράξια του Mohammad Deif που εξαπολύει μια επιχείρηση, όπως αυτή της 7ης Οκτώβρη, η φράξια των κουστομαρισμένων με τις γραβάτες την αφήνει να συμβεί, γιατί ελπίζει κρυφά ότι θα δρέψει τους καρπούς της στους διπλωματικούς διαδρόμους.

Είμαι πιο επιφυλακτικός σχετικά με το τι σκέφτεται για όλα αυτά η κομπραδόρικη αστική τάξη στην πόλη της Γάζας, ενώ τα χωριά τους ισοπεδώνονται από τους βομβαρδισμούς.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της εκμετάλλευσης των προλετάρων στη Γάζα;

Έχω περάσει αρκετό χρόνο στη Δυτική Όχθη αλλά δεν γνωρίζω άμεσα τη Λωρίδα της Γάζας. Εξαιτίας της πολιτικής και γεωγραφικής της θέσης, “κολλημένη” σε ένα σημείο εντατικής καπιταλιστικής συσσώρευσης, κάποιος θα μπορούσε να πει ότι η Γάζα είναι ένα είδος “χωματερής” για το Ισραήλ. Αλλά ακόμα και στους σκουπιδοτενεκέδες των καπιταλιστών υπάρχουν κοινωνικές διαιρέσεις.

Είναι ένα είδος γκέτο, εν συντομία; Συγκεκριμένα, έχουν δουλειά οι προλετάριοι στη Γάζα (τυπική ή όχι) ή θα έπρεπε να θεωρηθούν, κυρίως, πλεονάζοντες εργάτες;

“Πλεονάζοντες”, με την έννοια ότι η εργασία στη Γάζα δεν επιτρέπει σχεδόν πουθενά την καπιταλιστική συσσώρευση. Το κεφάλαιο που κυκλοφορεί στη Γάζα προέρχεται ουσιαστικά από εισοδήματα (και, ακόμα και τότε, πρόκειται για μικρά εισοδήματα): εισοδήματα από βοήθεια από το εξωτερικό (Ιράν και Κατάρ), εισοδήματα από μονοπωλιακές καταστάσεις (τα τούνελ¹⁴). Τα κέρδη που παράγονται δεν προέρχονται από την εκμετάλλευση της εργασίας από τους καπιταλιστές. Η αναπαραγωγή των προλετάρων και η παραγωγή αξίας είναι δυο διακριτές διαδικασίες, όπως θα έλεγαν άλλοι. Τα αφεντικά είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία μικροαφεντικά και το κράτος δεν ρυθμίζει τίποτα.

Η Γάζα είναι ένας χώρος εντελώς εκτός των κυκλωμάτων παραγωγής καπιταλιστικής αξίας, όπως πολλές άλλες περιφέρειες του κόσμου. Δεν υπάρχει “εθνική αστική τάξη”, γιατί δεν υπάρχει ντόπιο κεφάλαιο της Γάζας. Δεν υπάρχει ούτε “παραδοσιακή αστική τάξη”, όπως στη Δυτική Όχθη ή την Ιερουσαλήμ – αυτές οι παλιές φαμίλιες, που κάθονται πάνω σε σκονισμένα εμπορεύματα και κεφάλαιο γης, αλλά εξακολουθούν να επηρεάζουν τις κοινωνικές σχέσεις. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει στη Γάζα μια μορφή καινούριας “κομπραδόρικης” αστικής τάξης, που βασίζεται στα εισοδήματα από την κυκλοφορία του κεφαλαίου. Δεν είναι μια τάξη με την αυστηρή έννοια, είναι ένας κοινωνικός σχηματισμός, που αντλεί μεγάλα ποσά από τη θέση του ως ενδιάμεσου στις ανταλλαγές με ξένους καπιταλιστές (σε αντίθεση με μια αστική τάξη που έχει συμφέροντα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας).

Ένα τμήμα αυτής της μπουρζουαζίας ταυτίζεται με τον πολιτικό μηχανισμό της Χαμάς, γιατί το κεφάλαιο που κυκλοφορεί προέρχεται κυρίως από πρόσοδο γεωπολιτικής φύσης, που προέρχεται από κράτη όπως το Ιράν και το Κατάρ. Υπάρχουν, όμως, και άλλα εισοδήματα, για παράδειγμα αυτά που

14 Στμ. Επεξηγεί ο Minassian λίγο παρακάτω στο κείμενο.

συνδέονται με την κυκλοφορία στα σύνορα με την Αίγυπτο. Έχουν χτιστεί περιουσίες ολόκληρες από το λαθρεμπόριο στα τούνελ, και εδώ είμαστε πιο κοντά στη φιγούρα του παγκοσμιοποιημένου φεουδάρχη – τυπικά, μια σχέση αφεντικού-εργάτη. Το 2007 υπήρχαν πολύ έντονες ένοπλες συγκρούσεις ανάμεσα σε βασισμένες σε φατρίες κοινωνικές ομάδες, και τον πολιτικο-στρατιωτικό μηχανισμό της Χαμάς στην Ράφα, στο νότιο κομμάτι της Λωρίδας, με αντικείμενο την φορολόγηση της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Η Χαμάς, σε αντίθεση με την *Παλαιστινιακή Αρχή* (ΠΑ), δεν έχει την ευθύνη δημοσίων υπηρεσιών, δεν είναι αυτή που πληρώνει μισθούς: αυτά είναι πάντα στην ευθύνη της ΠΑ. Αυτό είναι, επίσης, μια μόνιμη πηγή εκβιασμού: η ΠΑ συχνά κόβει ή μειώνει τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων στη Γάζα για να αποδυναμώσει τη Χαμάς.

Εν μέρει, ως συνέπεια αυτού, αναμφίβολα, υπάρχουν συχνά “κοινωνικές” κινητοποιήσεις που απαιτούν αξιοπρέπεια – τυπικά, νερό, ρεύμα, μισθούς. Η Χαμάς τις καταστέλει, λίγο-πολύ βίαια, αλλά με μια συγκεκριμένη αυτοσυγκράτηση που υπονοεί ότι προσέχει να μην “ρίχνει λάδι στη φωτιά”. Η παρούσα στρατιωτική επίθεση είναι συνέχεια ενός παρόμοιου επεισοδίου που συνέβη αυτό το καλοκαίρι [του 2023]. Είναι εύκολο να φανταστούμε ότι υπάρχει μια σύνδεση, ή αν μη τι άλλο μια λογική, που συνδέει αυτούς τους δυο τύπους γεγονότων.

Οι διαμαρτυρίες ενάντια στην Χαμάς-διαχειριστή και η υποστήριξη της Χαμάς-μαχητή δεν είναι καθαρού ανταγωνιστικές. *Η πρώτη προσβάλλει την αξιοπρέπεια που η δεύτερη την εκδικείται.* Χωρίς την Χαμάς-μαχητή, η Χαμάς-διαχειριστής θα είχε πιθανόν να αντιμετωπίσει μια μεγαλύτερη πρόκληση στη Γάζα.

Λες ότι “γνωρίζεις” καλλίτερα τη Δυτική Όχθη από τη Γάζα. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αυτών των δύο περιοχών ή, αντίθετα, είμαστε μάρτυρες δυο εκδοχών της ίδιας λογικής;

Η λωρίδα της Γάζας έχει γίνει εδώ και καιρό η “χωματερή” πλεοναζόντων εργατών που ανέφερα παραπάνω. Μια μικρή περιοχή που πλημμύρισε από πρόσφυγες που σπρώχτηκαν εκεί την περίοδο 1947-1948, υπερκεράζοντας τον ντόπιο πληθυσμό που ήταν στην πλειοψηφία του αγροτικός. Δεν υπάρχουν πλουτοπαραγωγικοί πόροι εκεί. Στη Δυτική Όχθη, ο σχηματισμός των τάξεων είναι διαφορετικός, με πόλεις και προύχοντες. Και υπάρχουν γεωργικοί και υδάτινοι πόροι τους οποίους μονοπωλεί το Ισραήλ. Οι μισθοί [στη Δυτική Όχθη] είναι διπλάσιοι, υπάρχουν μερικές βιομηχανίες, που βασίζονται στην σχετική ενσωμάτωση της κομπραδόρικης τάξης της ΠΑ στο ισραηλινό κεφάλαιο. Η Φατάχ, που κυβερνά τις πόλεις, είναι ένα κόμμα που δεν έχει πια καμιά κοινωνική συνοχή. Το 2006 έχασε τις εκλογές από τη Χαμάς. Το 2007 έκανε ένα πραξικόπημα, υποστηριζόμενη από το Ισραήλ και τις Ηνωμένες Πολιτείες, για να διατηρήσει τους μοχλούς της δημόσιας εξουσίας στις πόλεις της Δυτικής Όχθης, “εγκαταλείποντας” τη Γάζα στη Χαμάς. Έκτοτε, δεν έχει πλέον καμιά νομιμοποίηση βασισμένη σε οποιαδήποτε μορφή δημοκρατικής διαδικασίας. Η εξουσία της βασίζεται στη συνεργασία με το Ισραήλ, κρυμμένη πίσω από κούφια εθνικιστική ρητορική. Κυβερνά θύλακες που είναι απομονωμένοι μεταξύ τους, αυξανόμενα περιτρυγισμένους από εποίκους, στους οποίους εισβάλλει συχνά ο ισραηλινός στρατός. Όσον αφορά το προλεταριάτο στη Δυτική Όχθη είναι περισσότερο ενσωματωμένο στο ισραηλινό κεφάλαιο από αυτό της Γάζας. Πολλοί Παλαιστίνιοι εργάτες από τη Δυτική Όχθη δουλεύουν, νόμιμα ή παράνομα, στις ισραηλινές περιοχές ή στα εποικισμένα εδάφη. Έχουν οικονομικούς δεσμούς με Παλαιστίνιους από το 1948, οι οποίοι έχουν ισραηλινή υπηκοότητα· συχνά, μιλούν εβραϊκά.

Τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή στη Δυτική Όχθη; Τι κάνει η Φατάχ; Υπάρχουν κοινωνικές ή πολιτικές δυνάμεις που έχουν λίγο-πολύ έναν προλεταριακό χαρακτήρα, που θα μπορούσαν να ενισχυθούν τη στιγμή της κρίσης;

Η Λωρίδα της Γάζας μου φαίνεται ότι έχει “χαθεί”, αυτή τη στιγμή, από τη σκοπιά των δυνατοτήτων για προλεταριακή δραστηριότητα. Είναι διαφορετικά στις πόλεις της Δυτικής Όχθης, όπου η ενδοπαλαιστινικακή πάλη για πολιτικό έλεγχο εξελίσσεται εδώ και χρόνια με αυτόνομες εκδηλώσεις της τα-

ξικής πάλης. Ο κοινωνικός έλεγχος διασφαλίζεται από κοινού από έναν μηχανισμό ασφαλείας που ελέγχουν οι εξαρτημένοι από το Ισραήλ κομπραδόροι καπιταλιστές, και από αστικές “βαρονίες” που συνδέονται με την Ιορδανία. Η συνοχή αυτής της τάξης συνεχίζει να αποσυντίθεται. Η Φατάχ δεν ρυθμίζει πλέον τίποτα και όλοι προσπαθούν να “κόψουν” το δικό τους τσιφλίκι εις βάρος των άλλων. Το γεγονός που αναμενόταν και υποτίθεται ότι θα ξεκαθάριζε όλη αυτή την κατάσταση ήταν ο θάνατος του παρανοϊκού “δεινόσαυρου” Μαχμούντ Αμπάς, αλλά τα πράγματα δεν μπορεί παρά να επιταχυνθούν.

Η Χαμάς, εδώ και πέντε χρόνια, είναι σε αδράνεια στη Δυτική Όχθη. Καμιά άμεση πολιτική ή στρατιωτική δραστηριότητα. Διατηρεί πιστούς, αλλά διακριτικά. Οι ένοπλες ομάδες που επανεμφανίστηκαν στον βορρά (Ναμπλούς, Τζενίν, Τουλκαρέμ), δεν συνδέονται με αυτήν. Μια τέτοια παθητικότητα δίνει την εντύπωση ότι η Χαμάς έχει αποδεχτεί την κατάσταση και δεν θέλει να σπάσει το στάτους κβο. Εντός των ένοπλων ομάδων στους προσφυγικούς καταυλισμούς, αυτό της έδωσε κακή “δημοσιότητα”: ήταν η άλλη όψη της Φατάχ, με ένα πρόσωπο και πολιτικά συμφέροντα διαφορετικά από αυτά των ανθρώπων. Και μετά, αυτή η επιχείρηση [της 7ης Οκτώβρη του 2023]: αλλάζει ξεκάθαρα την αντίληψη για την κατάσταση. Η εικόνα της, είτε μας αρέσει είτε όχι, θα βελτιωθεί σημαντικά¹⁵. Ήδη βλέπουμε τη σημαία Hamsaoui να κυματίζει παντού στις διαδηλώσεις, κάτι που ήταν αδιανόητο πριν από έναν μήνα. Θα αμφισβητήσει άμεσα η Χαμάς την εξουσία της ΠΑ στη Δυτική Όχθη; Αυτό είναι απίθανο, καθώς οι δραστηριότητές της παρακολουθούνται στενά όχι μόνο από την ΠΑ αλλά και από το Ισραήλ, και οι παλαιστινιακοί θύλακες στη Δυτική Όχθη δεν αποτελούν μια συνεκτική περιοχή· δεν μπορούν τα εδάφη αυτά να κρατηθούν στρατιωτικά χωρίς διαπραγμάτευση με τον ισραηλινό στρατό. Μπορεί όμως να αλλάξει τη στρατηγική της, υποστηρίζοντας με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τις ένοπλες ομάδες.

Σε κάθε περίπτωση, τα πράγματα αναγκαστικά θα αλλάξουν. Η ΠΑ θα παλέψει να διατηρήσει τον έλεγχο της ασφάλειας. Η συνοχή της τάξης που έχει την ευθύνη της πολιτικής και της ασφάλειας θα τεθεί σε δοκιμασία.

Ο στρατός και οι έποικοι, παράλληλα με την επίθεση στη Γάζα, έχουν αρχίσει και μια σειρά επιθέσεων στη Δυτική Όχθη. Η επίθεση αυτή θα ενταθεί, μαζί με τις σφαγές που συνεπάγεται, πιο περιορισμένα σε σχέση με τη Γάζα αλλά, επίσης, αναμφίβολα, πιο “αυτο-οργανωμένα”.

Νιώθω, όμως, έναν συγκεκριμένο ενθουσιασμό στην ιδέα ότι το σιδερένιο πέπλο της καταστολής και της ακινησίας που επέβαλε η ΠΑ τα τελευταία 15-20 χρόνια θα σαρωθεί και ότι η κατάρρευση της αστυνομίας θα επιτρέψει την κοινωνική έκρηξη που αναμένεται για χρόνια. Οι ταξικές σχέσεις στη Δυτική Όχθη είναι εξαιρετικά βίαιες. Η μπουρζουαζία της Δυτικής Όχθης κερδίζει για πολύ καιρό από τη συνεργασία με το Ισραήλ, έχει “περιδρομιάσει”¹⁶, θα ήταν πολύ καλό αν “έσφιγγε ο κώλος της” λίγο¹⁷.

Εδώ και κάποιο καιρό υπάρχει κοινωνική αμφισβήτηση στο Ισραήλ, κόντρα στον Νετανιάχου και ιδιαίτερα τη μεταρρύθμιση που θέλει να κάνει στη δικαιοσύνη. Ποιες είναι οι συνέπειες αυτών των αγώνων (αν υπάρχουν τέτοιες) για την τρέχουσα κατάσταση; Σε ποιον βαθμό οι “πολιτικές” αντιστάσεις του Ισραηλινού πληθυσμού (για παράδειγμα, οι πρόσφατες αγώνες ενάντια στην μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος) εκφράζουν τέτοιες επιδιώξεις;

Ο πόλεμος μου φαίνεται να είναι επίσης σύμπτωμα της απώλειας συνοχής της τάξης των καπιταλιστών· την ίδια στιγμή, η στρατιωτική ενότητα έρχεται να συγκαλύψει την απώλεια αυτής της συνοχής. Η στρατιωτική κατάρρευση του Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου μοιάζει σε μεγάλο βαθμό να απορρέει από την πάλη που διατρέχει την ισραηλινή καπιταλιστική τάξη και η οποία, για πρώτη φορά, έφτασε και στον θεσμό του στρατού. Η πάλη αυτή, τους τελευταίους μήνες, έχει ενταθεί και έχει βγει και στους δρόμους. Το παλιό Ισραήλ, Ασκενάζι, αστικό, κοσμικό και μιλιταριστικό, που συσσωρεύει

15 Στμ. Στο πρωτότυπο: *Le blason*: κυριολεκτικά: *οικόσημο, θυρεός*.

16 Στμ. Στα Γαλλικά: *elle s'est gavée*, στα Αγγλικά: *it has gorged itself*.

17 Στμ. Στα Γαλλικά: “*qu'elle serre un peu les fesses*”, στα Αγγλικά: “*if it tightened its buttocks a little*”.

“κάθετα” στο Τελ Αβίβ, έχει συγκρουστεί με την ακροδεξιά στην εξουσία, Σεφαρδική, εκδικητική και η οποία συσσωρεύει “οριζόντια” στους λόφους της Δυτικής Όχθης. Αλλά στις διαδηλώσεις, τίποτα το προλεταριακό δεν έχει ποτέ υπερισχύσει¹⁸. Ακόμα χειρότερα: τίποτα το δημοκρατικό, με την “πολιτική” έννοια όπως λες. Το προλεταριάτο στο Ισραήλ, που παρ’ όλα αυτά υφίσταται ένα πολύ υψηλό επίπεδο εκμετάλλευσης, είναι φιμωμένο από την υπαρξιακή του ενσωμάτωση στο μιλιταριστικό κράτος.

Η πολεμική εθνική ενότητα κρύβει προσωρινά την πάλη εντός της ισραηλινής άρχουσας τάξης “κάτω από το χαλί”: όλοι συμφωνούν να πνιγεί η Γάζα κάτω από μαζικούς βομβαρδισμούς· όπως και να σκεπαστεί από ένα σιδερένιο πέπλο ασφαλείας. Μετά τη γενική κινητοποίηση, το κυνήγι για τον εσωτερικό εχθρό είναι ανοιχτό. Και αφορά τους λίγους αριστεριστές που έχουν απομείνει, αλλά κυρίως και πάνω από όλα, το μουσουλμανικό προλεταριάτο (τους Παλαιστίνιους του 1948), του οποίου και η παραμικρή κίνηση αλληλεγγύης στα θύματα των χωρίς διάκριση βομβαρδισμών διώκεται. Τι θα συμβεί σε λίγους μήνες; Θα οδηγήσει ο πόλεμος σε μια ευθυγράμμιση της άρχουσας τάξης με το κομμάτι των εποίκων; Αυτό το κομμάτι, αν και απεχθές για τον θρησκευτικό του οπισθοδρομισμό από την πλειοψηφία της αστικής τάξης, είναι παρ’ όλα αυτά, το πιο συντονισμένο με την κινητοποίηση που εστιάζει στο κυνηγητό των Αράβων, που το πιο πιθανό είναι ότι δεν πρόκειται να σταματήσει.

3.

Πιστεύεις ότι το αναλυτικό πλαίσιο με βάση μόνο τον εποικισμό, είναι αποτελεσματικό για τον καθορισμό των σχέσεων ανάμεσα στο Ισραήλ και το παλαιστινιακό προλεταριάτο;

Και ναι και όχι, προφανώς.

Είμαστε σε μια κατάσταση στην οποία το διακύβευμα δεν είναι τόσο η εκμετάλλευση μιας ντόπιας εργατικής δύναμης όσο η διαχείριση ενός πλεονάζοντος προλεταριακού πληθυσμού, πλεονάζοντος σε μοναδική αναλογία όσον αφορά τα κέντρα της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Για κάθε εργάτη με σύμβαση εργασίας στο Ισραήλ, ένας άλλος κρατιέται σε ένα από τα μεγάλα κλειστά προάστια που αποτελούν τα πληθυσμιακά κέντρα κάτω από παλαιστινιακή δικαιοδοσία: τη Λωρίδα της Γάζας και τις πόλεις της Δυτικής Όχθης. Πρόκειται για σχεδόν πέντε εκατομμύρια προλετάρους, “μαντρωμένους” λίγα χιλιόμετρα μακριά από το Τελ Αβίβ, αόρατους, ποτ ζουν από την πώληση της εργατικής τους δύναμης, μέρα τη μέρα, φρουρούμενοι από στρατιώτες ώστε να μην μπορούν να φύγουν από τα κλουβιά τους.

Αυτός ο μεγάλος εγκλεισμός, αυτή η επιχείρηση διαχωρισμού, σε εθνο-θρησκευτική βάση, ανάμεσα σε προλετάρους που είναι χρήσιμοι και προλετάρους που περισσεύουν, ξεκινά την ίδια στιγμή με την ειρηνευτική διαδικασία, που στην πραγματικότητα είναι μια διαδικασία εξωτερίκευσης του κοινωνικού ελέγχου του πλεονάζοντος προλεταριάτου. Προηγουμένως, τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, οι Παλαιστίνιοι απασχολούνταν μαζικά από το ισραηλινό κεφάλαιο¹⁹.

Με αυτή την έννοια, ο όρος “αποικιοκρατικός” είναι μάλλον ακατάλληλος για να αποδώσει την κοινωνική σχέση που υπήρξε μετά τις αρχές της δεκαετίας του 1990 στο Ισραήλ-Παλαιστίνη. Έχει επιπλέον το μειονέκτημα να επιβεβαιώνει μια αντίθεση ανάμεσα σε δυο εθνικούς σχηματισμούς που στην πραγματικότητα παράγονται και αναπαράγονται μαζί. Παλαιστίνιοι και Ισραηλινοί προλετάριοι είναι κομμάτια του ίδιου συνόλου. Αυτό που συμβαίνει μετά τις 7 Οκτώβρη πρέπει να ειπωθεί ως **μια διαπραγμάτευση μέσω της βίας ανάμεσα στον υπεργολάβο στη Γάζα και τον Ισραηλινό εργοδότη του.**

18 Στμ. Στο πρωτότυπο: *débordé*, στα Αγγλικά: *overwhelmed*.

19 Στμ. Η υποχώρηση της απασχόλησης του παλαιστινιακού προλεταριάτου σχετίζεται και με την ανάγκη, με το ξέσπασμα της κρίσης στα τέλη της δεκαετίας του 1980, απασχόλησης και ενσωμάτωσης – ώστε να κατευναστεί ταυτόχρονα – μεγάλου τμήματος του εβραϊκού προλεταριάτου που άρχισε να συρρέει από τα υπό κατάρρευση καθεστώτα του “υπαρκτού” ή ήταν ήδη ντόπιο και αντιμετώπιζε το φάσμα της ανεργίας. Έτσι, για να μην φτάσει σε ένα σημείο κρίσης η κοινωνική συνοχή του “εβραϊκού” κοινωνικού σχηματισμού, μεγάλη μάζα του αραβικού/παλαιστινιακού προλεταριάτου πετάχτηκε έξω από την παραγωγική διαδικασία.

Με αυτή την έννοια, αυτό πρέπει να διακριθεί από την δραστηριότητα πάλης των Παλαιστίνιων προλετάρων, απέναντι στους οποίους βρίσκονται στην πρώτη γραμμή οι υπεργολάβοι της Χαμάς και της ΠΑ. Δραστηριότητα που δεν έχει σταματήσει ποτέ, και στην οποία, όμως, η εθνικιστική πλύση εγκεφάλου θα επιφέρει ένα βρώμικο πλήγμα, αν μη τι άλλο στη Γάζα.

Πέρα από κάθε ηθική θεώρηση, ο όρος “αντίσταση” που αναφέρεται στο (αντι)αποικιοκρατικό φαντασιακό, μου φαίνεται ακατάλληλος για να χαρακτηρίσει την στρατιωτική επιχείρηση της 7ης Οκτωβρίου: τα συμφέροντα της Χαμάς δεν είναι αυτά των προλετάρων, δεν είναι αυτά – για να χρησιμοποιήσουμε τον τρέχοντα όρο – του “Παλαιστινιακού λαού”. Οι προλετάριοι της Γάζας, όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα αυτής της διαπραγματεύσεως, θα είναι αυτοί που θα θυσιαστούν – θυσιάζονται ήδη. Προς το παρόν, αν το Ισραήλ αισθανόταν την επιθυμία να απαλλαγεί από τον υπεργολάβο του, αυτό θα σήμαινε ότι θα ήθελε να απαλλαγεί από τους πλεονάζοντες προλετάρους του στη Γάζα. Αυτά τα δύο πάνε μαζί.

Από την άλλη πλευρά, όμως, σκέφτομαι ότι δεν μπορούμε να κάνουμε και χωρίς κανένα αναλυτικό πλαίσιο, βασισμένο στην αποικιοκρατία.

Το Ισραήλ έχει κληρονομήσει αυτή την ευρωπαϊκή λογική που συνίσταται στην “ζωοποίηση”²⁰ της εργατικής δύναμης στη βάση φυλετικών κριτηρίων, στη χάραξη ενός ορίου ανάμεσα στον πολιτισμένο κόσμο και στον κόσμο πριν από τον πολιτισμό. Αυτό το παράδειγμα κυριαρχεί στο Ισραήλ και με έναν υποτιθέμενο τρόπο²¹. Αυτή τη στιγμή, οι κάτοικοι της Γάζας σφαγιάζονται σύμφωνα με αυτή τη λογική: πνίγονται στις βόμβες χωρίς κανέναν άλλο πολιτικό στόχο από το να “καλμάρουν”, να ξαναθυμηθούν την ιεραρχία που διαχωρίζει τις ανθρώπινες ομάδες σε αυτή την περιοχή του κόσμου. *Δαγκώνει ένα σκυλί; Σκοτώνουμε την αγέλη*²².

Πρέπει να θυμόμαστε ότι τα όρια ανάμεσα στον πολιτισμένο και το ζώο είναι ρευστά. Έχουν υπάρξει, και παραμένον ενεργά, και εντός της ίδιας της εβραϊκής ισραηλινής υπηκοότητας. Οι Άραβες (*Mizrahi*) ή Αιθίοπες (*Fallasha*) Εβραίοι ήταν για πολύ καιρό στη λάθος πλευρά του φράχτη και αποτελούσαν ένα είδος ντόπιων βοηθητικών στρατευμάτων που χρησιμοποιούνταν για τον κατευνασμό άλλων ντόπιων.

Το αποικιοκρατικό στοιχείο, ως κληρονομιά της ίδιας της αποικιοκρατικής περιόδου, δημιουργεί, αυστηρά μιλώντας, ένα είδος οικονομίας “οδηγού”, γύρω από την οποία “δένει” η κατασκευή των κοινωνικών κατηγοριών, και αυτή είναι απλά μια μεγενθυμένη εικόνα αυτού που συμβαίνει σε ολόκληρο το “φρούριο” που συγκροτείται από τις κεντρικές χώρες της καπιταλιστικής συσσώρευσης, όπως βλέπουμε με την άμεση μεταφορά του “πολέμου των πολιτισμών” στη Γαλλία.

Η τρέχουσα δυναμική, και η λογική της, της δημιουργίας μιας “αποθήκης” από πλεονάζοντες προλετάρους, κουβαλά ένα χείμαρο από συναισθήματα χτισμένα πάνω στον εξευτελισμό. Αντιμέτωπη με την αδυναμία να παρέμβει συλλογικά στις κοινωνικές σχέσεις, το αίσθημα ανημπόριας παράγει μια λογική διπλής δυσαρέσκειας: την αναζήτηση αναγνώρισης από τη μια, και την εκδίκηση, από την άλλη.

Είναι επειδή δεν έχουν μια αστική τάξη στην οποία να στηρίζονται, επειδή δεν έχουν ένα προλεταριάτο που να το εκμεταλλεύονται οι ίδιοι, που πολιτικοί όπως αυτοί της Χαμάς οδηγούνται να στηρίζονται στην εκμετάλλευση τέτοιων συναισθημάτων, των οποίων γίνονται η ενσάρκωση – μιας και δεν υπάρχει κάτι καλλίτερο, κάτι περισσότερο.

Για να επιστρέψουμε στο Ισραήλ, αν σκεφτούμε ότι η καπιταλιστική συσσώρευση βασίζεται ως επί το πλείστον στη μόνιμη “πολεμική οικονομία” + την απαλλοτρίωση της γης + την εκμετάλλευση του,

20 Στμ. Η διαδικασία που διαμορφώνει τον άνθρωπο ως ένα ζώο ικανό να παράγει και να αναπαράγεται στην σχέση κεφάλαιο/εργασία.

21 Στο πρωτότυπο: *et de manière assumée*, στα Αγγλικά: *in an assumed manner*.

22 Στμ. Στο πρωτότυπο: *Un chien mord, on abat la meute*, στα Αγγλικά: *A dog bites, the pack is destroyed*. Προφανώς δηλώνει τον χαρακτήρα συλλογικής τιμωρίας της ισραηλινής κτηνωδίας.

λιγότερο ή περισσότερο τυπικά, παλαιστινιακού προλεταριάτου, πρέπει να θεωρήσουμε οποιαδήποτε “λύση” (πχ. “των δύο κρατών”) ως τελειώς αδύνατη;

Από το 1990 και μετά, όταν το Ισραήλ ήθελε να ξεφορτωθεί τη διαχείριση της παλαιστινιακής εργατικής δύναμης στα κατεχόμενα εδάφη, την εμπιστεύτηκε σε έναν υπεργολάβο, την Παλαιστινιακή Αρχή. Αλλά το Ισραήλ δεν σέβεται το συμβόλαιο που υποτίθεται ότι θα οδηγούσε σε μια μορφή συμβολικής εθνικής κυριαρχίας. Τότε, ο υπεργολάβος εξεγείρεται: είναι η δεύτερη Ιντιφάντα, όπου ένας αγώνας της ΠΑ ενάντια στον εργοδότη της, και μια συνολική προλεταριακή πάλη, ενάντια στο Ισραήλ και τον υπεργολάβο, αναμειγνύονται, καταλήγοντας, όμως, να καταπνιγούν από την “τριγωνοποίηση”. Στο τέλος αυτής της ιστορικής ακολουθίας, η υπεργολαβία της Παλαιστινιακής Αρχής διασπάστηκε. Ένας κακοποιημένος, αλλά πειθήνιος, υπεργολάβος στη Δυτική Όχθη· ένας άλλος κακομεταχειρισμένος, και ανήσυχος, στη Γάζα. Αν και η Χαμάς αντιμετωπίζεται ως εχθρός, το γεγονός είναι ότι το Ισραήλ, σε αυτό το πλαίσιο, δεν μπορεί να μην έχει έναν υπεργολάβο.

Ας πάμε σύντομα πίσω στη διαδικασία αυτή και στην αποτυχία της. Γιατί οι καπιταλιστές δεν άδραξαν την “ειρήνη” που συνιστούσε η υποστήριξη μιας παλαιστινιακής “εθνικής διαδικασίας” στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη; Αυτό που άνοιξε για αυτούς τότε ήταν το άνοιγμα μιας τοπικής αγοράς με τις γειτονικές χώρες, η δυνατότητα επενδύσεων σε χώρες με φτηνή εργατική δύναμη. Θα αρκούσε να αφεθεί η Παλαιστινιακή Αρχή με τα χαρακτηριστικά ενός κράτους “της πλάκας”²³, που θα χρηματοδοτείται με το ζόρι από το εξωτερικό, παραμένοντας μια δέσμια αγορά. Η απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα για μένα δεν είναι ξεκάθαρη. Κάνω δύο υποθέσεις. Η πρώτη είναι αυτή που σχετίζεται με τη βαρύτητα του “στρατιωτικού” κεφαλαίου, που υποστηρίζεται από τη στρατιωτική βοήθεια που εισρέει στο Ισραήλ από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτός ο “στρατιωτικός” καπιταλισμός, που συνδέεται με τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, είναι διεθνοποιημένος, “ως εδώ”²⁴ με την τοπική αγορά. Η δεύτερη υπόθεση αποδίδει την αποτυχία τη ειρηνευτικής διαδικασίας στη μεγάλη καταστροφή που αποδείχτηκε η προσπάθεια αναδιαμόρφωσης της Μέσης Ανατολής από τις Ηνωμένες Πολιτείες τη δεκαετία του 2000. Στην περίπτωση αυτή, το Ισραήλ θα συντηρούσε τον εαυτό του περιμένοντας το πλημμύρισμα της περιοχής από την κυκλοφορία του κεφαλαίου με στρατιωτικά μέσα, πριν φανταστεί ότι θα ήταν δυνατόν να έχει υπεργολάβους χωρίς να χρειαστεί να παραχωρήσει τίποτα στις αρχές των περιοχών με τις παλαιστινιακές “εφεδρείες”. Αυτό κράτησε για περίπου είκοσι χρόνια. Σε αυτό το πλαίσιο είχε αναδυθεί ακόμα και η προοπτική ανοίγματος καινούριων αγορών στον Αραβικό κόσμο (οι λεγόμενες συμφωνίες Abraham, και νέες προοπτικές για μια *rax americana* με τη Σαουδική Αραβία), και είναι αναμφίβολα αυτή η κατάσταση που έχει τώρα διαλυθεί. Αυτό που έγινε εμφανές στις 7 Οκτώβρη είναι ότι η κατάσταση να έχεις “και την πίτα σωστή και τον σκύλο χορτάτο” δεν μπορεί να διατηρηθεί. Είναι απαραίτητο να διαπραγματευτεί [το Ισραήλ] με τους Παλαιστίνιους δεσμοφύλακες των παλαιστινιακών [προλεταριακών] εφεδρειών για τον περιορισμό των γκέτο-αποθηκών που έχουν εδραιωθεί στην περιοχή, ή να τα ξεφορτωθεί, κάτι που θα άνοιγε ξεκάθαρα μια καινούριο σελίδα στην ιστορία της καπιταλιστικής βίας στις χώρες του κεντρικού μπλοκ συσσώρευσης²⁵. Δεν είναι αδύνατο. Σε κάνει να ανατριχιάζεις.

23 Στμ. Στο πρωτότυπο: *État-croupion*. Η λέξη *croupion* σημαίνει (επί το λογιότερον): *οπίσθια, καπούλια, γλουτοί* κλπ. Στην αργκό θα λέγαμε του “κώλου”.

24 Στμ. Στο πρωτότυπο: *par-dessus la tête*. Στα Ελληνικά θα λέγαμε: “ως εδώ, “μέχρι τα μπούνια”.

25 Στμ. Είναι σημαντικό να αναδειχτεί η πλήρης αντιστροφή της πραγματικότητας, σχετικά με όσα συμβαίνουν τον τελευταίο χρόνο στο Ισραήλ-Παλαιστίνη, από την κυρίαρχη αριστερή εθνολαϊκιστική προπαγάνδα, που συγκαλύπτει το βασικό στοιχείο, ότι η επιχείρηση στις 7 Οκτώβρη ήταν μια καθαρά επιθετική ενέργεια της Χαμάς, αποτέλεσμα του υπαρξιακού για αυτήν ζητήματος, της επαναδιαπραμάτευσης των όρων της υπεργολαβίας και του ελέγχου του παλαιστινιακού προλεταριάτου με το Ισραήλ. Όπως και ότι οι αγώνες του παλαιστινιακού προλεταριάτου και η αντίστασή του στη δολοφονική ισραηλινή μηχανή καθόλου δεν ταυτίζονται με τη δράση της Χαμάς, και ότι αυτό υφίσταται τη βία και τον έλεγχο από το δίδυμο του милитарιστικού και κυρίαρχου στην περιοχή κράτους του Ισραήλ και των υπεργολάβων/δεσμοφυλάκων της παλαιστινιακής μπουρζουαζίας (και της Χαμάς και της ΠΑ).

Δεν είναι η ιδέα του “παλαιστινιακού λαού”, για το ξεπέραςμα των κοινωνικών διαιρέσεων, λιγότερο αποτελεσματική, ακόμα και για το εσωτερικό των κυρίαρχων τάξεων;

Η κοινωνική κριτική, πιστεύω, είναι πάνω από όλα η παραγωγή των κατηγοριών που μας επιτρέπουν να σκεφτούμε τους ανταγωνισμούς με όρους κοινωνικών αντιθέσεων. Σε ένα πλαίσιο όπως αυτό για το Ισραήλ-Παλαιστίνη, αυτό μπορεί να μοιάζει σαν μια προσπάθεια που έρχεται να διαστρέψει τις υποκειμενικές κατηγορίες που υπάρχουν, στη βάση των οποίων κατασκευάζονται συναισθήματα σχετικά με τη μάχη, για το τι γίνεται αντιληπτό ως ταυτότητα.

Η ιδέα του “παλαιστινιακού λαού” ως μιας κατηγορίας αντίθετης στο “Ισραήλ”, είναι προφανώς αποτελεσματική σε πολλά σημεία: στις ταυτότητες και, στα περισσότερα μυαλά, επίσης ως ένας τρόπος νομιμοποίησης των προλεταριακών αγώνων.

Αλλά η εθνικοποίηση των κοινωνικών σχέσεων έχει μια ιστορία, που είναι πρώτα και κύρια αυτή των κυρίαρχων τάξεων²⁶: είναι η ιστορία του σχηματισμού μιας καπιταλιστικής εβραϊκής αστικής τάξης που ήρθε για να εξαλείψει την φεουδαρχική-εμπορική αραβική αστική τάξη της σύντηξης αυτής της αστικής τάξης με ένα στρατιωτικό κράτος κλπ. Οι προλετάριοι βρίσκουν τον εαυτό τους παγιδευμένο σε αυτή την εθνικοποίηση των ανταγωνισμών με την άρχουσα τάξη.

Δεν πρέπει ποτέ να χάνουμε την οπτική του γεγονότος ότι στον “παλαιστινιακό αγώνα”, περιλαμβανόμενου αυτού που διεξάγεται κάτω από τη σημαία της Χαμάς, πρέπει να διαβάζουμε πάνω από όλα έναν αγώνα που διεξάγεται από τις κυρίαρχες αραβικές κοινωνικές τάξεις - ή αυτές που φιλοδοξούν να επενδύσουν σε αυτές - για την ενσωμάτωσή τους στο ισραηλινό κεφάλαιο. Τα συμφέροντα των προλεταρίων, που κάποιες φορές βρίσκονται κάτω από τη σημαία του εθνικού αγώνα, είναι, σε τελική ανάλυση, αντίθετα με αυτά της μπουρζουαζίας τους.

Πιστεύω ότι πρέπει να δείξουμε αλληλεγγύη όχι στην “Παλαιστινιακή αντίσταση”, αλλά στους αγώνες που γίνονται από τους προλετάρους ενάντια στις συνθήκες ζωής που τους έχουν επιβάλει. Αλλά οι προλετάριοι μάχονται κάτω από τις σημαίες που τους προσφέρονται. Δεν είναι η σημαία που θα πρέπει να κοιτάμε αλλά οι ίδιοι οι αγώνες. Μια παλαιστινιακή σημαία, ακόμα και μια σημαία της Φατάν ή της Χαμάς, είναι δυνάμει σημαίες αγώνων, οι οποίοι, ανάλογα με το πλαίσιο, ξεφεύγουν από τους πολιτικές διαχειριστές. Επιπλέον, δεν θα πρέπει έχουμε “γραμμένη” τη Χαμάς²⁷ επειδή είναι Ισλαμιστές, αλλά επειδή είναι ένας μηχανισμός επιτήρησης του προλεταριάτου, ένα κράτος εν τη γενέσει.

Το γεγονός παραμένει ότι αυτή η κοινωνική κριτική μπορεί μερικές φορές να φαίνεται απίστευτα ψυχρή και μακριά από μια εμπειρία αγώνα που κινητοποιεί άλλες κατηγορίες. Ο “ρόλος” που παίρνω²⁸

26 Στμ. Διαλεκτική, ταξική ανάλυση και κριτική στις κατηγορίες του λαού και του λαϊκού”. Σε μια ιστορία που είναι γραμμένη από το κράτος και το κεφάλαιο, ο “λαός” είναι αναπόσπαστος από το “έθνος”, το “έθνος” ως η κυρίαρχη ιστορική κατηγορία/δημιουργία εμπεριέχει “ιδρυτικά” τον λαό ως το υποκείμενο της “κοινής συνείδησης”, του “γενικευμένου συμφέροντος” και πρωτίστως της συγκάλυψης του ταξικού χαρακτήρα των κοινωνικών ανταγωνισμών που η εθνική, άρα και “λαϊκή”, ενότητα αντιπροσωπεύει. Η ενότητα δεν μπορεί να είναι παρά η ενότητα από την σκοπιά της κυρίαρχης τάξης και ο λαός ένα “υποκείμενο” που αντιστοιχεί σε αυτή την ενότητα, άσχετα από τις υποκειμενικές διαθέσεις των υποτελών τάξεων. Σε τελική ανάλυση ο λαός είναι αυτή η κατηγορία που στην ουσία αρνείται την ύπαρξη του προλεταριάτου ως του πόλου εκείνου του ταξικού/κοινωνικού ανταγωνισμού που υφίσταται την εκμετάλλευση από το κεφάλαιο και την υποτέλεια από το κράτος. Ο λαός δεν εκφράζει ως κατηγορία παρά την έκβαση του ταξικού ανταγωνισμού ως νίκης και κυριαρχίας της αστικής τάξης και την φενακισμένη παρουσίαση αυτής της νίκης ως λαϊκής ενότητας, μιας και ο “λαός” θα κουβαλάει πάντα, γενετικά θα λέγαμε, την συμπερίληψη της αστικής τάξης στις δυνάμεις εκείνες που ανέτρεψαν την κυριαρχία των προγενέστερων αρχουσών τάξεων, των φεουδαρχών, των παπάδων και των βασιλιάδων και την επιβολή της δικής της κυριαρχίας εν τέλει πάνω στην αναδυόμενη προλεταριακή τάξη. Εν ολίγοις, η κατηγορία “λαός” ανήκει στο ιδίωμα της κυρίαρχης αστικής τάξης και εξ ορισμού συγκαλύπτει την ουσία του ταξικού/κοινωνικού ανταγωνισμού.

27 Στμ. Στο πρωτότυπο: *qu'il faut chier sur le Hamas*, που έχει ενδιαφέρον γιατί το ρήμα *chier* σημαίνει κυριολεκτικά “χέζω”! Οπότε στην αργκώ εκδοχή θα λέγαμε: “που έχουμε “χεσμένη” τη Χαμάς”.

28 Στμ. Στο πρωτότυπο: *La casquette que j'enfile*, κυριολεκτικά: “Το καπέλο που φοράω”.

όταν μιλώ για τον διαλεκτικό υλισμό “εν ψυχρώ” δεν είναι ο ίδιος με αυτόν όταν η κατάσταση ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μου, με τη βία, τους αγώνες, τις υποκειμενικότητές της.

Μου φαίνεται ότι σε αυτό το πλαίσιο υπάρχει μια πρόκληση να διατηρήσει κανείς όχι μια θέση αλλά μια οπτική, μια μέθοδο. Μια επαναστατική ματιά συνίσταται πρώτα απ’ όλα στο να μην τυφλώνεται κανείς από την αυτονομία των ηθικών κατηγοριών που χειραγωγεί η αριστερά²⁹. Αντιλαμβάνομαι δύο [σκέψεις] που, αυτή τη στιγμή, απειλούν, σε συζητήσεις, να συντρίψουν μια σκέψη που στρέφεται προς τη διαλεκτική.

Η πρώτη είναι το αντανάκλαστικό του θρήνου με θέμα “το προλεταριάτο δεν είναι όπως θα το θέλαμε”: μουσουλμάνοι αντισημίτες προλετάριοι, εβραίοι ρατσιστές προλετάριοι. Πέρα από το γεγονός ότι μια τέτοια σκέψη – που συνίσταται στο να κοιτά κανείς την εσωτερικότητα ενός προλετάριου από μια διανοητική σκοπιά – είναι από τη φύση της αστική, είναι ιδιαίτερα ακατάλληλη σε μια κατάσταση ανταγωνισμού στην οποία δεν εκδηλώνεται καμιά μορφή προλεταριακής αυτονομίας.

Αυτό που ξεδιπλώνεται αυτή τη στιγμή είναι μια λογική πλύσης εγκεφάλου του προλεταριάτου, από τη μια, και μια καθαρή σφαγή “περισσευόμενων” προλετάριων, από την άλλη. Έτσι, κάποιος θα μετανιώνουν για τις παλιές καλές μέρες, όταν τα παλαιστινιακά πολιτικά κόμματα (και, υποτίθεται, και οι ίδιοι οι άνθρωποι) ήταν αριστεροί. Πιστεύω ότι αυτό είναι ηλίθιο. Η ιδεολογία των πολιτικών ομάδων, από τη στιγμή που θεωρήσουμε ότι παλεύουν πρωτίστως για την εδραίωση και την αναπαραγωγή των ηγετών τους ως άρχουσας τάξης, είναι δευτερεύουσα. Όσον, δε, αφορά τις μεθόδους, θα ήθελα απλά να θυμίσω, για παράδειγμα, ότι ήταν ένας κομμάντο του FDLP [Δημοκρατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, *Front démocratique de libération de la Palestine*], μιας ιδεολογικά ακροαριστερής παλαιστινιακής οργάνωσης (και με δεσμούς με στοιχεία της ισραηλινής άκρας αριστερας) που πραγματοποίησε τη σφαγή 22 παιδιών σε ένα σχολείο στο Μα’alot το 1974.

Μια δεύτερη περίπτωση προβληματικής σκέψης συνίσταται στο να επιτρέπει κανείς την είσοδο της μεταφυσικής στην ανάλυση. Αυτή η μεταφυσική σκέψη περιέχεται στην ιδέα της επανάληψης, που παγώνει και εκπλήσσει. Λειτουργεί στις επεξεργασίες για τις “σφαγές των Εβραίων” αλλά το ίδιο και για την “τραγωδία των Παλαιστινίων”. Αυτές οι επεξεργασίες, που ίσως αναπτύσσονται αυτόνομα στα βάθη της ψυχής, δεν είναι, παρ’ όλα αυτά, παρά καθαρά προϊόντα του τρόπου με τον οποίο η αστική τάξη μετατοπίζει τις κοινωνικές σχέσεις στον ουρανό των ιδεών.

Ας αφήσουμε στην άκρη ιστορίες για φάρσες και τραγωδίες: η ιστορία δεν επαναλαμβάνει ποτέ τον εαυτό της: οι ανταγωνισμοί που ξεδιπλώνονται είναι πάντα, πάνω απ’ όλα, τωρινοί ανταγωνισμοί.

30 Οκτωβρίου 2023

29 Στμ. Αυτή η χειραγωγή των ηθικών κατηγοριών είναι ένα από τα βασικά στοιχεία που κάνουν την αριστερά ακόμα πιο μισητή για τα ζωτικά ψεύδη που πλασάρει και εκμεταλλεύεται.